

Hirdetmény az 1891. év tavaszán megtartandó erdészeti államvizsga tárgyában.

10501. I/4. sz. A tavaszi erdészeti államvizsgálat f. é. április hó 20-án és az erre következő napokon a fennálló szabályzat értelmében Budapesten az országos erdészeti egyesület székházában, d. e. 9 órakor fog megkezdetni és folytatólag megtartatni.

A vizsgára jelentkezők felhivatnak, hogy a vizsga letehetésére nyert engedélyt a vizsga kezdete előtt a bizottság elnökének bemutatassák.

Budapest, 1891. márczius 3-án.

Földmivelésügyi m. kir. ministerium.

K ü l ö n f é l é k .

(R—h.) Enquête az osztrák földmivelési ministeriumban az apácza-gyaponecz irtása ügyében. Tekintettel azon rengeteg károsításokra, melyeket az apácza-gyaponecz a bajor, cseh, morva és felső-ausztriai erdőségekben okozott és tekintettel arra, hogy ezen veszélyes erdőpusztító rovarnak a karinthiai erdőkbe való behatolása sincsen kizárva, az osztrák földmivelésügyi ministeriumban enquête tartatott, melyben a cseh, a morva-sziléziai, a felső- és alsó-ausztriai erdészeti egyesületek kiküldöttei, továbbá a cseh, morva, alsó- és felső-ausztriai országos erdőfelügyelők és a máriabrunni erdészeti kísérleti állomás képviselője vettek részt.

Ezen enquête — mint az Oest. Forst-Zeitung írja — az apácza-gyaponecz irtása czéljából foganatosítandó intézkedésekre nézve a következő javaslatot terjesztette a kormány elé:

1. Az apácza-gyaponecz által egészen vagy részben megtámadott erdők teljes letarolása, tekintettel a rovar nagy elterjedtségére, nem ajánlatik.

2. Ha a megtámadott állabok tovafejlődése még remélhető, azok továbbra is fenntarthatók; de ily esetben nagyon kell ügyelni arra, hogy a rovar tovább ne terjedjen és hogy az erdő a szűk által meg ne támadtassék.

3. A kéregnek és a kérges fának kiszállítása május hó végeig még a csak részben megtámadott erdőből is betiltható.

5. A legcsekélyebb mértékben megtámadott erdő is szembetűnően megjelölendő; a rovarnak a szomszédos erdőkbe való átvándorlása lehetőleg megakadályozandó.

5—9. A báb-, hernyó- és lepke-irtás — mindenik a maga idejében — elrendelendő; az összegyűjtött bábokat azonban egyelőre nem kell megsemmisíteni, hogy a bennök rejlő hasznos rovarok teljesen kifejlődhessenek.

10. Az erdőtörvény értelmében az erdőbirtokosok és illetve személyzetük kötelesek a rovar megjelenését azonnal bejelenteni. A lepke kirepülése pontosan megfigyelendő és a peterakás ideje megállapítandó.

11. A rovarpusztító madarak befogása és lelövése betiltható.

13. A közönség oktatása czéljából az apácza-gyaponeczról egy színes táblákkal illusztrált értekezés adandó ki az ország különböző nyelvein.

13. Az óvó- és irtó intézkedések vezetésével és ellenőrzésével egyes állami vagy magánszolgálatban álló egyének, mint államilag kiküldött erdőbiztosok, bizandók meg.

14. A csendőrség, az erdővédő- és községi közegek az ellenőrzéssel és felügyelettel lehetőleg szintén megbizandók.

(P. O.) **A francia földmivelésügyi Ministerium ujjaszervezése.**

A francia földmivelésügyi ministerium központi szervezete a köztársaság elnökének 1890. évi október hó 12-én kibocsátott rendeletével ujonnan állapított meg.

E szervezetnek az erdészeti szakközönséget érdeklő része a következő:

A francia földmivelésügyi ministerium 5 osztályból áll, ugymint egy központi osztályból (Bureau central), a minister közvetlen főnöksége alatt és 4 igazgatóságból (Direction), egy-egy igazgató főnöksége alatt.

Az első — központi — osztály két alosztályra, a második osztály „Földmivelésügyi igazgatóság“ (Direction de l'Agriculture) négy alosztályra, a harmadik osztály „Erdőügyi igazgatóság“ (Direction des Forêts) három alosztályra, a negyedik osztály „Földmivelésvizügyi igazgatóság“ (Direction de l'Hydraulique agricole) két alosztályra s az ötödik osztály „Lóügyi igazgatóság“ (Direction des Haras) két alosztályra oszlik.

Az „Erdőügyi igazgatóság“ első alosztályának hatáskörébe tartoznak a személyzeti ügyek, az erdészeti oktatásügy s az erdészeti pénzügyek; a második alosztály hatáskörébe: az erdőgazdaság s az erdőhasználat; a harmadik alosztály hatáskörébe pedig az erdőítési s egyéb erdészeti munkálatok, erdészeti építkezések stb. ügyei, továbbá a terméketlen területek termékenynyé tételének s azok begyepesítésének ügyei stb.

Az erdőügyi főosztály alosztályainak élén egy-egy Administrateur (intéző) áll, kihez két alosztályfőnök (Sous-chef de bureau) s kellő számú fogalmazói személyzet van beosztva.

Az igazgatók évi fizetése ugyanazon rangban töltött szolgálati idejük hossza szerint 12000—15000 frc., az Adminis-

trateureké 9000—13000 fre. az alosztályfőnököké 4—6000 fre. a fogalmazóké 2200—4500 fre., a segédfogalmazóké (stagiaires) pedig 2000 fre.

Az erdőügyi osztályba segédfogalmazókul csak oly egyének neveztetnek ki, kik 1. francia állampolgárok, 2. 18-ik életévüket már elérték s 31-ik életévüket még nem haladták meg, 3. a francia erdészeti főiskolának (Nancyban) teljes elvégzését hitelesen igazolják. A magasabb állások vagy a központi személyzet előléptetése által, vagy a külső erdészeti személyzetnek a központba való berendelése által töltetnek be.

(*R—h.*) **A fa mint takarmány.** Ily tárgyú munkát adtak ki tudományos kutatásaik és gyakorlati kísérleteik alapján Dr. Ramaun E. és Jena-Cöthen Berlinben, melyben szerzők előre bocsátják azt, hogy az eddigi kísérletek, melyekkel a fát a vegytan és technika segélyével igyekeztek a házi állatok etetésére alkalmassá tenni, teljesen sikerteleneknek bizonyultak, a minek oka abban keresendő, hogy a fa tápértéke alig félannyi mint a szalmáé. Szerzők kísérletei szerint ugyanis a fa nitrogen tartalmu tápanyagainak mennyisége majdnem semmi. Ez azonban csak a fa törzsrészeire áll, mert szerzők szerint a galyfa, főleg a télen vágott és legfennebb $1\frac{1}{2}$ —2 cm vastagságu, még a szalmánál is nagyobb tápértékkel bír, sőt közép jóságú szénával is fölért. Nevezetesen sikerült a szerzőknek igen egyszerű módot feltalálni, melynek segélyével a galyfa nagy mennyiségben és tetemesb előállítási költségek nélkül egészséges és olcsó takarmányszerré alakítható át, olyanná, a melyet az állatok szívesen elfogadnak és a mely jól megemészthető.

Szerzők ugyanis megállapították, hogy az 1—3 cm vastagságu galyfa nyers proteintartalma 2.03—9.5%, a melynek lényeges részét jól emészthető fehérnye képezi.

A takarmányszer előállítása részint vegyi, részint mechanikai uton történik. A galyfa mindenekelőtt gyengén összezuzatik, miáltal a sejtek jól meglazíttatnak. Az erre következő vegyi kezelésnél az összezuzott galyfa mintegy 1% malátával, forró moslékkal, korpalevel stb. megöntöztetik.

Körülbelül 3 nap múlva ez anyag hőmérséklete 60—70 fokra emelkedik. Előnyös a hőség további emelkedését átlatolás által megakadályozni.

Az állatok az így elkészített takarmányt jó étvágygyal falják.

100 drb szarvasmarhának és 1 lónak kísérletképen ily takarmányt adtak, s azok egy néhány kivételével, a melyek ugyanis kevésel azelőtt legelőn voltak, már mintegy 3—5 nap alatt annyira hozzászoktak, hogy eddigi takarmányuk a szalmaszezska teljesen galyfaszezsckával volt pótolható.

A különleges kísérletek, melyeket csikókkal, ökrökkel és juhokkal tettek, mutatták, hogy a galyfaszezsckával etetett állatok husban többet gyarapodtak, mint a szalmaszezsckával, egyébként ugyanoly viszonyok között táplált állatok.

A galyfaetetésnek nagyfontosságú előnye — nevezett szerzők szerint — leginkább abban rejlik, hogy az anyag minden esztendőben egyaránt bő mennyiségben rendelkezésre áll, hogy az időjárástól teljesen független s nem nagy munka idején, hanem télen, olcsón gyűjthető.

Megjegyzendő, hogy takarmánynak különösen alkalmas a nyír és bükk galyfája, és pedig itt is, mint minden fannemnél a télen vágott a legjobb. A nyár- és gyömmölesfák galya is ajánlható, mig ellenben a tülevelűeké — bár ez sem teljesen alkalmatlan — bő gyantatartalmánál fogva kevésbbé.

Szerzők — kik e találmányukra szabadalmat nyertek — bővebb felvilágosítások adására készek. (Centr. Bl. f. Agr. chem.)

(M—y) **A fenyőtűk értékesítéséről** a következőket írja a „Der Holzarbeiter“:

Régtől fogva tesznek kísérleteket arra, hogy a fenyőtűket ipari célokra alkalmasokká tegyék, de egészen a legutóbbi időkig mindig eredménytelenül. Az ez irányban évek hosszú során át végzett kísérletek oda irányultak, hogy a fenyőtűkből oly rostos anyagot állítsanak elő, mely a pamut s egyéb gyártmányokhoz szükségelt borítékvászon anyagát szolgáltatná. A „Centralblatt für die Textil-Industrie“ szerint e célból a fenyőtűk egy alkalikus folyadékban kifőztettek, azután pedig megmosatván, rostjaik mechanikailag szétválasztattak. Ezen a módon azonban használható rostszálak nem voltak nyerhetők.

Ujabban Laitmer Williamnak Willmingtonban, Amerikában, olyan eljárást sikerült feltalálni, a melylyel a fenyőtűkből a rostok eredeti hosszúságukban és sértetlenül nyerhetők; tehát külművi befolyás által sem meg nem sértetnek, sem pedig meg nem rövidíttetnek. Eljárása azon felfedezésen alapul, hogy a fenyőtűk különböző anyagokból álló rétegekből, nevezetesen egy kemény kovanemű külső és egy gyantás, mézgas, belső burokból vannak alkotva, melyek különböző elbánást is igényelnek.

A fenyőtűk eddigi kezelésénél felmerült nehézségek a Laitmer által feltalált készülék segítségével teljesen leküzdhetők. E készülék egy vaspléh vagy egyéb megfelelő anyagból készült edényből áll, melynek fenekére egy átlukgatott kigyó alakú cső fut le. Miután a zöld tűk az edénybe rakattak, egy csavarokkal odaerősíthető rostélylyal vagy fedővel addig szoríttatnak le, a míg szilárd tömeget képeznek.

Erre öntetik most a vízben feloldott maró-natron. A kigyó alakú csőbe vízgőz vezetetik be, mely az edény tartalmát 15 percz alatt 212° F.-ra hevíti. Élénk forralás után a fedő csavarai felszabadíttatnak s a rostély felemeltetik annyira, hogy a tütömeg kitágulhat és a folyadék azzal belsőleg egyesülhet. Ezután a hőmérsék annyira szállíttatik le, hogy a forrás megszűnjék és csak annyi vízgőz bocsáttatik a kigyóalakú csőbe, a mennyi elegendő arra, hogy az egész tömeg 10 órán át állandóan $70-108^{\circ}$ F. melegben legyen. Ezen alacsonyabb hőfoknál a mézgás és husos alkatrészek lassanként elszappanosodnak és annyira feloldódnak, hogy eltávolításuk által a sejtenye és farost sem meg nem támadtatik, sem pedig szilárdsága nem csökken; a rostok teljes hosszúságukban szilárdak és szívósak maradnak, úgy hogy az erre következő dörzsölést és külmüvi elválasztást sértetlenül kiállják. Az ekképen kifőzött tük ezután még a mosás és bizonyos hőfok melletti tiszta vízben való áztatás egész sorozatán mennek keresztül, míg végre áttetsző gyanta szint nyernek. Ekkor már csupán rostanyagból, illetve sejtenyéből (cellulose) állanak s ily állapotban megfelelő gépeken fonásra alkalmassá tehetők.

(R—h.) **Famozaik.** A párisi iparsarnokban egy Bougarrel nevű ember új találmányt állított ki, a mely főleg abban különbözik az eddigi mozaiktól, hogy annak készítése tisztán mechanikai uton történik.

Apró, színes fadarabocskáknak egymás mellé helyezése által a legkülönbébb „festmények“ készíttetnek, melyek majd mozaik-, majd szőnyegszerűleg tűnnek fel.

Ilyféle famozaik felülete oly sima, hogy az ember az első pillanatra a legdrágább szőnyegnek gondolná; összeállításuk oly finom, hogy egy $\square$ -re a durvább munkáknál

400.000, a finomabbaknál pedig 1,600.000 darabocska szükséges.

Lehet nagyobb és apróbb fadarabocskákat egy s ugyanazon képnél egyesítve is használni. Így pl. a háttért, az eget, a földfelületet vagy a falombot nagyobb, az alakokat s egyáltalában mindazt, a mi finomabb árnyalást igényel, apróbb fadarabocskák segélyével ábrázolják.

Hogy mily finom rajzokat lehet ily módon előállítani, következtethetni abból, hogy a feltaláló 12.600 színárnyalatot jegyzékbe foglalt össze, melyekből a legkülönbözőbb rajzoknak (virágok, csendélet, tájképek, arc képek stb.) készítésénél tetszés szerint válogathat.

A színes fadarabocskák megfelelő módon oly tökéletesen illesztetnek össze, hogy sem meleg, sem hideg, se nedvesség, se szárazság azokat szétválasztani nem képes.

Az eljárás [a következő: első sorban elkészül a műtervezete, melyet Bougarel épügy leir, mint a zeneszerző a hangjegyeket. Az egyes fadarabok aztán ezen tervezetnek megfelelőleg, egy ügyesen szerkesztett gépezet segélyével állíttatnak össze.

Ezt megelőzőleg a fa rendkívül pontos gépekkel fel lesz aprítva, azután vegyi uton megtisztítatik az olajtól és gyantáktól és többszörös légnyomásnak tétetik ki. A művezető (opérateur) kiválasztja azután a kívánt színű fadarabocskákat és egy osztályozó gépbe teszi, a mely azokat egyenesen helyükre rakja; itt automatikus uton átvonatnak keményítő ragasztzal s végül megragadja a gép és a szükséges erővel odaszorítja őket.

Az új technika főleg falazatok, padolatok, mennyezetek és butorok készítésénél fogja e találmányt előnnyel felhasználni. Sőt mi több, még festészeti remekművek többszörösítésére és azoknak ugyyszólván megörökítésére is kilátást

nyújt e találmány, mert a fadarabocskák rostjaikkal ellentétesen rakatván össze, az összehuzódástól sem kell tartani, sőt miután a fadarabocskák a festékekkel teljesen átítattatnak, a mozaikszőnyeg sérülések esetén egyszerűen simára legyalultatik és eredeti szinpompája helyre áll. Végül dicsérik e találmányt hygieniai szempontból is, mert abban nem tenyészhet annyi bacillus, mint a szőnyegekben és fali tapetákban. (*Öst. Forst-Zeitung.*)

(*R—h.*) **Osztrák mező- és erdőgazdasági muzeum Bécsben.** Bécsben már a múlt évben mozgalom indult meg egy olyan egyesület alakítására, a mely egy osztrák mező- és erdőgazdasági muzeum alapítását tűzné ki czéljául. Az *Oest. Forst-Zeitung* szerint ezen egyesület hatósági engedély alapjai f. évi márczius hó 16-án már tényleg meg is alakult.

(*R—h.*) **A papiros mint építő-anyag.** Észak-Németország egyik legnagyobb épülete — mint az *Oest. Forst-Zeitung* írja — Hamburgban egy nemrég befejezett új szálloda, mely egészen fadeszkák keménységével bíró papirosdeszkák-ból épült. Ki gondolná, hogy ezen új építő-anyag egyik főelőnye — tűzbiztossága? Ugyanis bizonyos vegyületekkel való telítés által állítólag nemcsak teljesen tűzmentessé tétetik ez anyag, hanem a rovarok károsításai ellen is biztosittatik.

Ezen oknál fogva különösen jó szolgálatot tehetne az amerikai tropikus vidékek lakóinak, nevezetesen ott, a hol bizonyos hangyafaj a nagyobb faházakat is már egy hónap alatt pusztításaival ugyszólván lerombolja. Feltéve, hogy ily papiros-deszkák anyaga legnagyobbbrészt fából állittatik elő — a mi valószínű is — úgy nem is kellene e papiros-deszkat a fa veszélyes versenytársának tekintenünk.

(*R—h.*) **Szelidített siketfajdok.** Salzburg közelében Grimmelben egy Wuning nevű erdőőr kísérletet tett, hogy a siketfajdot megszeliditse.

13 év óta foglalkozik e nemes vad tenyésztésével és ezen egész idő alatt csak két darabot sikerült felnevelnie.

A múlt évben ugyanis 4 tojásból 2 kakas és 2 jérce kikelvéen, a 2 utóbbi 14 nap múlva elpusztult, a 2 kakas azonban megmaradt s most már a legpompásabb tollazattal bír. Oly szelid és otthonos mindkettő, hogy folytonosan szabadon hagyhatók; az erdőőr kutyaival egy tálból étkeznek és az ételt bárki kezéből is elfogadják.

Az erdőőrt hívására követik az udvarba és kertbe, s térdére röpülnek a mikor kávézik (!), mert jól tudják, hogy ilyenkor fehér kenyérmorzsákat kapnak.

(R—h.) **Uj halfaj.** Páratlan a maga nemében a következő eset: A szász gazdasági egyesület 4 évvel ezelőtt a jenai halász-egyesülettől 4 amerikai sebes pisztrángot (*Salmo fontinalis*) kapott, a melyeket azóta tenyésztési célra sikerrel használ.

A tenyészhalak a többi salmonidáktól elkülönítve tartatnak. Egy alkalommal a haltenyésztő mester nem kis meglepetésére a fiatal nemzedék között egyes 3 éves oly halakat fedezett fel, melyeknek úgy testrajzolata mint színe az ismeretes salmonidákétól oly lényegesen elüt, hogy azokat egészen uj halfajnak kell tekintenünk.

Ezen uj halfajnak egy példánya be lett mutatva az 1888. évi kasseli vadászati és halászati kiállításon, a hol általános feltűnést és érdeklődést keltett.

A legkiválóbb szakértők sem ismerték a halat.

Több mint bizonyos, hogy ez a *Salmo fontinalis*nak egy lényegesen elütő válfaja, a mely keletkezését valószínűleg a táplálék- és vízkülömbőségnek köszöni.

Vajjon ezen válfaj állandó lesz-e, és hogy a sebes pisztránggal kitünőségre nézve vetekedhetik-e majd, az természetesen még nyílt kérdés. Tekintettel gyors fejlődésére

és szépségére, érdemes volna további tenyésztését megkísér-
leni s illetve folytatni. (*Oest. Forst-Zeitung.*)

(*R—h.*) **A ragadozó vadaknak strychninnel való mérgezéséről**
az *Oest. Forst-Zeitung* a következőket írja:

Horvátország egyik kerületében nemrég egy kimult,
erős őzbakra bukkantak, a mely a ragadozó vad mérgezése
céljából kitett strychnin-falatot 50 cm mély hórétteg alól
kikaparta és megette.

A „Waidmannsheil“ nevű folyóirat a múlt évben három
hasonló esetet közölt.

Utóbbiaknál csalétkül pörkölt husdarabok és sertés-
töpörtyű használtattak, míg ellenben a jelen esetben rothadt
halakból készített folyadékkal (rókacsalóval) megöntözött nyers
sertéshus szolgált csalétkül.

Az „**Erdészeti zsebnaptár**“ új évfolyama (1891. évi X.
évfolyam) még mindig megrendelhető az Országos Erdészeti
Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca
10. sz.) Ára bérmentetlenül elküldve az egyesület tagjai
részére 1 frt, nem tagok részére 1 frt 50 kr. Ha egy vagy
két példány megrendelése esetében az előbbi árakon felül
példányonként 15 krral több küldetik be, az elküldés bér-
mentve (kereszkötés alatt, ajánlva) eszközöltetik. Kettőnél
több példány megrendelése esetében az elküldés zárt csoma-
gokban történik s a szállítási díjat az átvétel alkalmával
a megrendelő fizetheti ki.

Az „**Erdészeti rendeletek tára**“ 1885., vagyis V.; 1886.,
vagyis VI.; 1887. évi, vagyis VII., 1888. évi, vagyis VIII.,
1889. évi, vagyis IX., végül az 1890-ik, vagyis X. évfolya-
ma az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Buda-
pest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) megrendelhető. Ára az
egyesület tagjai részére, az 1886., 1887. és 1888. évfolyam-
nak 30 kr, az 1885 évfolyamnak 40 kr. az 1889. év-

folyamnak 20 kr. és az 1890. évfolyamnak 70 kr.; nem tagok részére pedig 60 kr, 80 kr., 40 kr., illetőleg 1 frt 40 kr. Az első három évfolyam második kiadása is teljesen elfogyott.

Az „**Erdei facsemeték nevelése**“ című munka megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10. sz.) Ára az egyesület tagjai részére 1 frt 50 kr, nem tagok részére 2 frt.

Az „**Erdészeti földméréstan**“ című pályanyertes munka szintén kapható még. Megrendelések, legczélszerűbben postautalvánnyal, az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalához intézendők (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.). Ára az egyesület tagjai részére 3 frt 50 kr, mások részére 5 frt.

„**A tölgy és tenyésztése**“ című pályanyertes munkának eddig még el nem kelt példányai a szerzőnek, Fekete Lajos akadémiai tanárnak adattak át. Megrendelések egyszerű levelezőlapon, vagy postautalványon közvetlenül Selmeczre a szerzőhöz intézendők. Ára az egyesület tagjai részére 2 frt, nem tagok részére 3 frt.

Ő felsége nagy fénynyomatu arczképe, a mely az egyesület nagytermében levő eredeti olajfestmény után készült, megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.). Ára az egyesület tagjai részére csomagolással és postaköltséggel együtt 3 frt 50 kr, nem tagok részére 4 frt.